

Tenorul ȘTEFAN POP: „Revin cu tot dragul să cânt la București și în România”

(Costin Popa – 1 martie 2016)

Ștefan Pop

Costin Popa: Ștefan, aseară la faimosul teatru San Carlo din Napoli ai debutat într-un rol nou, Pollione din „Norma” de Bellini, cu mare succes de public. Cum te simți?

Ștefan Pop: Foarte fericit și nu atât de obosit pe cât mă așteptam, pe cât eram după spectacol. Pentru că în această ultimă săptămână a fost un pic de tensiune, din cauză că tenorul din prima distribuție programată nu s-a înțeles prea bine cu dirijorul Nello Santi. Maestrul avea un... fix cu Do-ul acut din arie și atunci, pentru că Luciano Ganci nu are mare lejeritate pentru nota respectivă, deja de la prima repetiție muzicală s-a creat un zid între ei. Plus că Ganci fiind un temperament ceva mai... bătos, ca italienii, a apărut o stare mai deosebită. Din punctul meu de vedere, nu este OK să-i impui sau să-i comentezi ceva unui dirijor atât de mare. Așa că am aflat în urmă cu două zile, la prima repetiție pe scenă cu orchestra, că voi cânta premiera.

C. P.: Do-ul tău penetrant și strălucitor a fost emis cu stupefiantă ușurință.

Șt. P.: Mulțumesc lui Dumnezeu, la premieră a fost cel mai bun dintre toate cele de la repetiții.

Provocările rolului Pollione

C. P.: Să reamintim cititorilor titlurile operelor în care ai cântat până acum.

Șt. P.: „Căsătoria secretă”, „Elixirul dragostei”, „Traviata”, „Somnambula”, „Cavalerul rozelor”, „Rigoletto”, „Faust”, „Boema” și acum „Norma”.

C. P.: Care sunt provocările rolului Pollione?

Șt. P.: Este o întrebare foarte interesantă pentru că singura partitură belliniană pe care am mai abordat-o a fost „Somnambula”, o diferență de la cer la pământ. Adică, îți trebuie două voci diverse, două temperamente diverse și, mai mult, ai nevoie de maturitate.

C. P.: Cum ai ajuns să cânți „Norma”?

Șt. P.: În noiembrie am făcut aici „Traviata” sub bagheta maestrului Santi și dânsul a venit la mine în cabină, cerându-mi să cânt exact fraza cu Do-ul, câteva note. Vă mărturisesc că nu știam nici din ce arie este pasajul, nici din ce operă, eram și înainte de spectacol... Mi-a spus: „Perfect, aștept de mult o voce ca a ta care să cânte NORMA”. Am răspuns afirmativ la provocare, neștiind că este de fapt una mai mare decât mă așteptam, în sensul că spectacolele urmau să aibă loc la San Carlo. Mă gândeam că s-ar fi putut să fie peste vreo trei ani la Zürich.

C. P.: Cum ai gândit personajul?

Șt. P.: Pollione este guvernator, militar sever și nu poți să-l conturezi doar ca pe un îndrăgostit gen „Somnambula”, „Elixirul dragostei” sau „Traviata”. În același timp, el este un romantic foarte clar, pentru că este pus într-o situație extrem de dificilă, între soție și amantă. Problema lui nu este că n-o mai iubește pe Norma, din punctul meu de vedere el încă ține la Norma, au și doi copii; a trecut timpul dar totuși niște sentimente din tinerețe au rămas; numai că între timp a descoperit-o pe Adalgisa și îi era un pic dificil să fie prins între două mari iubiri. Sunt foarte interesante sentimentele pe care le trăiește. Apoi, din punct de vedere vocal, în mintea mea era că pentru „Norma” trebuie un tenor liric „plin” sau chiar un tenor spinto. Maestrul Santi mi-a subliniat că este vorba în primul rând despre belcanto.

C. P.: Mario del Monaco cânta rolul foarte dramatic.

Șt. P.: Da, el este cel mai dramatic. Din punctul meu de vedere Franco Corelli este Pollione romantic perfect, modelul meu.

Nello Santi: „Ștefan, ai depășit ceea ce așteptam de la tine”

Nello Santi la repetiții

C. P.: Cum ai pregătit rolul, ce sfătuitori ai avut?

Șt. P.: Am avut la dispoziție cinci zile ca să învăț. La ultimul spectacol cu „Traviata” m-a chemat directorul teatrului San Carlo și m-a întrebat cum facem cu „Norma”? I-am răspuns afirmativ, neștiind că spectacolele vor avea loc rapid, în februarie. Am intrat imediat într-o oarecare trepidație, am zburat acasă și apoi la Zürich, unde locuiește profesorul meu, maestrul Ion Buzea, cu care maestrul Santi este foarte bun prieten. Se cunosc de 50 de ani.

C. P.: Marele tenor Ion Buzea...

Șt. P.: Da. Ne-am întâlnit toți trei acasă la maestrul Buzea și Nello Santi s-a așezat la pian fără partitură. Ne înțelesesem de la Napoli să luăm decizia finală la Zürich. Am lucrat patru ore numai pe arie, pe cabaletta ce-i urmează, am mai făcut și o pagină din duetul „Vieni în Roma...” și am hotărât. Norocul a fost că aveam liber în ianuarie, am mers la Milano și am studiat cu Bonaldo Giaiotti, cu care lucrez din vara trecută. Cred că am găsit combinația perfectă între Buzea și Giaiotti, chiar dacă Giaiotti e bas, combinația perfectă între muzician și tehnică, amândoi formează pentru mine un tot. Și marele Santi mi-a spus că-i foarte bine să lucrez și cu Buzea, și cu Giaiotti. Am ajuns acum la Napoli, am repetat regia timp de două săptămâni, de fapt eu mai mult am privit, fiind pe distribuția a doua, pentru că prima era stabilită deja de doi ani. După prima repetiție cu orchestra, toată lumea a fost foarte impresionată și... s-a întâmplat ceea ce știți. A fost un succes, cred că a trecut un an-doi de când nu am mai avut un succes așa de mare; nu mă așteptam ca la final aplauzele să fie foarte bune comparativ cu trecuta „Traviata” sau cu „Rigoletto” de acum trei ani. Pentru că publicul e destul de dificil aici, la Napoli, destul de rece.

C. P.: Se știe.

Șt. P.: A fost o seară foarte călduroasă ca să zic așa și sincer nu mă așteptam ca la final, când ies singur la aplauze, toată sala să strige „Bravo!”. Răsplata cea mai mare a venit din partea maestrului Santi care mi-a spus – cred că această frază o să-mi rămână veșnic întipărită: „Ștefan, ai depășit ceea ce așteptam de la tine”. Dacă cel mai mare maestru de astăzi – din punctul meu de vedere – confirmă acest lucru, eu nu pot decât să-i mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a oferit șansa. Dar voi rămâne cu picioarele pe pământ, mă voi controla, voi studia. Și o să fie bine.

C. P.: Îți doresc. De la maestrul Santi, Buzea, Gaiotti ce idei ai asimilat?

Șt. P.: Maestrul Santi insistă foarte mult pe liniștea în cânt, Buzea pe muzicalitate, frazare. Gaiotti insistă foarte mult pe poziționarea sunetului „în mască”.

C. P.: Faimosul „suono immascherato”.

Șt. P.: Exact. Când ajungi să lucrezi cu așa maeștri, îți dai seama că merită tot sacrificul pe care-l facem noi, cântăreții.

Mariella Devia – regina liricii italiene

Mariella Devia și Ștefan Pop

C. P.: Ai debutat alături de o mare soprană, Mariella Devia. Care au fost raporturile scenice și interpretative?

Șt. P.: Pentru mine și cred că nu numai pentru mine, Mariella Devia este cea mai mare soprană italiană în viață. Este regina lor, o să debutez în compania ei și în „Roberto Devereux”. Ne cunoaștem de când aveam 22-23 de ani, am făcut prima dată „Traviata” la Trieste, apoi la Palermo, dovadă că m-a plăcut de la început. Mariella Devia e un personaj foarte interesant dar și foarte bună în același timp. Controlul tehnic zilnic, educația sportivă au făcut-o să ajungă ca la vârsta ei, 68 de ani, să cânte așa de perfect. Am fost și partenerul Editei Gruberova la Hamburg, aveam tot 22 de ani și am fost foarte impresionat. Poate, acum, n-aș mai fi chiar așa. În schimb, când am cântat cu Mariella Devia, mi-am dat seama că din punct de vedere tehnic și muzical era perfectă. Ca personaj, este un pic mai rigidă, un pic mai rece. Cu mine însă, a fost foarte călduroasă a seară, era foarte fericită că eu cânt în deschidere; de fapt, de o săptămână mă întreba dacă nu cântăm noi împreună dar nu depindea de mine. Chiar au fost unii colegi, nu dau nume, care erau invidioși că numai cu mine se comporta foarte drăguț. E clar că-și păstra energia pentru scenă, ați văzut a seară aria „Casta Diva”, a fost clar că-i unică. Eu zic că trebuie numai să învăț de la cei mari. Să-l ai pe Santi la pupitru deja se înalță foarte mult nivelul muzical și se formează energia, liniștea; dar să mai ai lângă tine un alt mare cântăreț care cântă perfect din punct de vedere tehnic, asta ajută foarte mult. Te înalți și tu automat, vrei nu vrei. Se crează o emoționalitate constructivă pe care, cu cântăreți obișnuiți, nu o simți. Sunt foarte sincer, să știți.

„Am căpătat energie pentru cel puțin cinci ani”

C. P.: Cum l-ai simțit pe maestrul Santi la pupitru, cu gestică lui, cu intrările, cu tactarea?

Șt. P.: Când am intrat în scenă era normal că eram emoționat. Maestrul s-a uitat la mine, mi-a zâmbit, era foarte liniștit, foarte relaxat și am făcut împreună niște culori superbe în „Vieni în Roma...” din duetul cu Adalgisa, culori pe care nu le-am discutat înainte, chestie de moment. Ca și mie, și lui îi place să primească provocări. De fapt, asta este muzica, spontană. Maestrul Santi merge după litera partiturii, dar rubato-urile în timpul unei fraze sunt lucruri de moment, nu pot fi în fiecare zi la fel. Este cu mine, este acolo, conduce el fraza, o încheie, îmi face semn când să respir, când să atac.

C. P.: Un ajutor extraordinar

Șt. P.: Mi-a asigurat confortul.

C. P.: Și siguranța.

Șt. P.: Munca se face în doi, n-o mai duci de unul singur cum este cu alți dirijori care țin numai tempo-ul. Totul devine mai simplu, mai firesc, așa cum ar trebui să fie pentru că, la urma urmei cântatul e o chestiune naturală, care merge cel mai ușor la suflet și atunci, cu cât ești tu mai relaxat și publicul e mai relaxat.

C. P.: Respiră cu tine...

Șt. P.: Exact. Asta a zis maestrul Santi: „Respirați, pentru că publicul respiră cu voi și dacă tu nu respiri, publicul începe să... tușească pentru că nu mai are aer”.

C. P.: Bine spus.

Șt. P.: Este purul adevăr. Pentru că tu, artistul, ții publicul în mână.

C. P.: Ștefan, cum l-ai simțit?

Șt. P.: Duminică, ziua premierei, este public mai bun, mai relaxat deși foarte elevat. Nello Santi și Mariella Devia au fost două plusuri foarte mari care au contribuit la succesul de seară. Am văzut astăzi că s-a scris că au fost 10-15 minute de aplauze; cel puțin pentru noi, pe scenă, a părut o eternitate. Cred că de această „Norma” o să se vorbească mult, nu numai în Italia. Aseară mi-am căpătat energie pentru cel puțin 5 ani.

Un înțeles pe pământ

C. P.: Imediat după seria de spectacole vei pleca la Genova pentru un nou debut, Roberto Devereux din opera omonimă donizetiană, tot alături de Mariella Devia. Ce deosebiri vezi între cele două partituri de tenor?

Șt. P.: Mi se pare un pic extreme, dar nici Roberto Devereux, deși nu-i personajul principal, nu este un caracter insipid ci, din contră, destul de solid, dar nu se compară totuși cu generalul Pollione.

Plus că partitura, cel puțin aria din final și cabaletta, este scrisă având țesătura vocală cu o terță mai sus față de „Norma”. Doamne ajută să fie bine! Sper să-mi depășesc limitele, e normal ca odată la câțiva ani să crești câte o treaptă și vreau ca acum să fie momentul.

C. P.: Se simte. Vorbind de parcursul carierei, ce va urma?

Șt. P.: După aceste două debuturi fulger, îmi doresc și chiar merit puțină pauză. Voi avea apoi „Rigoletto” la Sanxay, în vară. Tot atunci, să văd cât mă simt de obosit, aș vrea să pregătesc „Requiem”-ul de Verdi. Am vorbit și cu maestrul Santi, a fost foarte încântat, aș fi cel mai fericit dacă aș debuta alături de dânsul. O să mai am „Faust” la Oviedo, în toamnă, „Rigoletto” la Hanovra, un concert la Viena și încet-încet o să mai apară și altele.

C. P.: În „Requiem”, secvența „Hostias” o să fie o mare provocare.

Șt. P.: Acolo, în mezzavoce, ori aduci un înger pe pământ ori mai bine nu cânti „Requiem”-ul. Acolo este arta, nu în „Ingemisco” pe care toată lumea îl cântă, mai bine sau mai puțin bine, nu contează. Am auzit maeștri spunând că, dacă într-adevăr reușești să faci ceea ce se cere în „Hostias”, poți să te declari un belcantist adevărat.

C. P.: Alte roluri noi?

Șt. P.: Aș fi foarte bucuros să cânt „Lucia di Lammermoor”. Cred că ar fi un debut foarte interesant. În ultimul timp m-am lăsat puțin dus de val, cu „Norma” și „Roberto Devereux”, dar a fost foarte bine. Am avut o perioadă, acum vreo 2 ani în care eram foarte stresat, dar acum nu vreau să mă mai stresez ci doar să studiez și să fiu bine, să fac totul cât pot eu mai bine. Și dacă e succesul cum a fost astă seară, mai mult de-atâta nu cred că-și dorește nici un cântăreț. Mai bine puțin și bun, decât mult și mai puțin bun. Pentru că și repertoriul, dacă sari dintr-una într-alta nu-i bine. Am avut o experiență anul trecut cu nouă spectacole de „Somnambula” la Frankfurt, după aceea debut și zeci de Don Ottavio în „Don Giovanni” la Paris, apoi zeci de „Elixirul dragostei” la Tel Aviv. Au fost vreo patru luni în care n-am stat o zi, ceea ce nu cred că-i cel mai bine.

C. P.: Prezențe în România?

Șt. P.: Ca de fiecare dată, aștept invitații. Ne-au invitat pe mine și pe Tatiana Lisnic pentru „Requiem” la Ateneu, în aprilie, dar se dă joi și vineri, cu repetiții luni, marți, miercuri, sincer să fiu e un pic cam mult să debutez așa din scurt. Alte solicitări nu au apărut, eu vin, aș vrea să vin la București, era vorba de „Rigoletto”, dar dacă nu se face din cauza scenografiei care este grea... Eu revin cu tot dragul să cânt la București și în România.

C. P.: Ștefan, eu îți doresc succes mult în carieră, te felicit încăodată pentru realizarea ta de aseară.

Șt. P.: Să fie! Vă mulțumesc. Mă simt bine în Italia unde găsesc o asemănare între cei de aici și noi. Napoli este orașul și teatrul meu favorit în care toată lumea e bine dispusă, înconjurată de mare și soare. Coriștii de la San Carlo mă iubesc foarte tare. Au niște tenori extraordinari, i-am ascultat și individual și, ce să zic, „suflă” Do-urile acute fără nici un efort. Mi-au plăcut de prima dată când am cântat cu ei, s-a creat o relație care mă ajută foarte mult, îmi sunt familiari. Așa încât, îmi doresc să cânt aici în fiecare an, poate în stagiunea viitoare ne revedem iar, dacă se face

„Rigoletto”. Sau, cine știe, „Roberto Devereux”? Ca și „Norma”, nu s-a produs la Napoli de vreo 20 de ani și ar fi foarte plăcut.

C. P.: Sănătate și „In bocca al lupo”, cum spun italienii!

Șt. P.: Mulțumesc. „Crepì il lupo!”